

Jászberényi József¹

A WHO KORBARÁT-VÁROSOK PROJEKTJE ÉS JÓ GYAKORLATAI

DOI: <https://doi.org/10.25116/kozelitesek.2023.3-9>

THE WHO'S GLOBAL AGE-FRIENDLY CITIES-PROJECT AND GOOD PRACTICES FROM THE UK AND FRANCE

Absztrakt

Nagy-Britannia és Franciaország a világ egészségét tekintve éltanulónak számít az idősbarát megoldások legszélesebb körét tekintve. Tanulmányomban a Global Age-friendly Cities-program legfontosabb brit és francia gyakorlatait foglalom össze, azzal a céllal, hogy jó mintát adhassanak a kutatóknak és a települések irányításában dolgozó szakembereknek egyaránt.

Kulcsszavak: Age-friendly, ageizmus, Age UK, BAB, CASVP, Harmadik Kor Egyeteme, WHO

Abstract

Great Britain and France are leading students in terms of the widest range of age-friendly projects and solutions. In my study, I summarize the most important British and French practices of the Global Age-friendly Cities program, with the aim of providing good practice to both researchers and professionals working in the management of settlements.

Keywords: Age-friendly, ageism, Age UK, BAB, CASVP, University of the Third Age, WHO

1. Bevezető

Az „idősbarát város” vagy „korbarát város” (*age-friendly city*) kifejezés ma világszerte ismert, s a fogalomhoz társított gyakorlatokat és feladatokat ma a várospolitikában a világ minden táján megpróbálják minél jobban és eredményesebben megvalósítani. Egy egyszerű Google-keresésre – beírva az *age-friendly city* kifejezést 2022. október 3-án – 706.000.000 (!) találat jött ki, s ebből legalább ötmillió érdekes, fontos és hasznos link, így könnyen megállapítható, hogy a teljes körkép

---

¹ A Milton Friedman Egyetem Kommunikáció- és Művelődéstudomány Tanszékének főiskolai tanára, felnőttképzési igazgató.

pozitívista alapossággal történő kialakítása ebben a témában lehetetlen. Arra viszont érdemes és tanácsos törekedni, hogy a hazai településeink számára jó gyakorlatokat mutassunk fel – erről szól az alább olvasható tanulmány, két régiót, Nagy-Britanniát (és Írországot), illetve Franciaországot vizsgálva meg alaposabban.

Mire figyelünk elsősorban, mi a zsinórmérték? A World Health Organization (WHO) 2005-ben indította el a *Global Age-friendly Cities (Globális Idősbarát Városok)* programját, amely először harminchárom város részvételével kezdődött el,² ezek idős lakosságát, illetve idősszolgáltatókat és idősgondozókat kérdeztek meg arról, hogyan lehetne az idősebbeknek boldogabban, biztonságosabban élniük, és magukat egyenrangúbbaknak érezni a saját városukban. A kutatási programot (és vele a mindenhol ugyanúgy feltett kérdéseket) a világ számos részéről (Kanadától Svájcig, az USA-tól Ausztráliáig) közösen dolgozó gerontológiai szakemberek alakították ki. A kutatási program keretrendszere nyolc kérdésterületre terjedt ki, amelyek mind a mai napig prioritást élveznek az idősbarát városi programokban szerte a világon:

1. a szabadterei terek és épületek helyzete idősbarátság szempontjából,
2. a közlekedés állapota (utak, tömegközlekedés, járdák stb.),
3. a lakhatás minőségi és mennyiségi kérdései,
4. a társadalmi-közösségi részvétel,
5. a tisztelet és a társadalmi befogadás,
6. az állampolgári részvétel a közügyekben és ezzel együtt a foglalkoztatás helyzete,
7. a hatékony kommunikáció és információáramlás az idősek számára,
8. a közösségi támogatás és az egészségügyi szolgáltatások az idősek részére.

A kutatás 2006 szeptembere és 2007 áprilisa között zajlott, s az eredményeket összegző munka még 2007-ben jelent meg a WHO gondozásában.³ Ez a 82 oldalas kiadvány egyszersmind explicit módon meg is fogalmazva ezt a célt, egy módszertani útmutatót is tartalmaz arra nézvést, hogy hogyan válhat egy város idősbaráttá.⁴ A szerkesztők a nyolc témáról szóló minden egyes rész végére egy „checklist”-ben kiemelték, mi kell ahhoz, hogy az adott területen a település idősbarát legyen.

Így nem meglepően 2010-re ez a program már odáig jutott, hogy létrehozták a WHO Globális

2 Amman, Cancún, Dundalk, Genf, Halifax, Himeji, Iszlamabad, Isztambul, Kingston and Montego Bay, La Plata, London, Mayaguez, Melbourne, Melville, Mexikóváros, Moszkva, Nairobi, Új-Delhi, Ponce, Portage la Prairie, Portland, Oregon, Rio de Janeiro, Ruhr városi régió, Saanich, San José, Sanghai, Sherbrooke, Tokyo, Tripoli, Tujmazi, Udaipur, Udine.

3 Global Age-friendly Cities: A Guide, WHO, 2007, Elérhetőség: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43755/9789241547307_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Letöltés ideje: 2022. 10. 17.)

4 „The purpose of this Guide is to help cities see themselves from the perspective of older people, in order to identify where and how they can become more age-friendly”. (WHO, 2007: 11)

Hálózat az Idősorbarát Városokért és Közösségekért virtuális platformot,⁵ amelybe bármely település jelentkezhetett jó gyakorlatokkal. Ez a honlap és a network összekapcsolja a városokat, közösségeket és szervezeteket, hogy a korábban említett nyolc pontból álló keretrendszerrel összhangban egymástól tanuljanak. A közös honlapot tanulmányozva mind a résztvevők, mind az érdeklődők megismerhetnek jó gyakorlatokat annak érdekében, hogy a többnyire folyamatosan növekvő urbanizáció során dinamikusan átalakuló városokat a szintén többnyire növekvő számú és arányú idős lakosság számára biztonságosabbá, olcsóbbá és kényelmesebbé tegyék, illetve hogy az idős lakosság is egyenrangúnak érezhesse magát, egyszersmind tevékenyen részt vehessen a közösségi programokban és a munka világában.

2015-ben a WHO egy 128 oldalas kiadványt is megjelentetett, amely segíti a városi problémák felmérését, módszertani útmutatót adva a vizsgálatokhoz, egyben kijelölve az idősbarát város alapvető kritériumait és az erről való gondolkodás fogalmi alapkereteit. A kiadvány továbbá segít az idősbarát újítások bevezetésének alapelveit és módjait illetően, s a programok nyomon követési és hatékonysági eredményeinek mérésében is.⁶

2019-re a hálózatnak már 800 város lett a tagja, 41 országból.⁷ Jelenleg (2022) a network már 1363 városból s 47 országból áll (Magyarországról, Szlovákiából, Romániából és Szerbiából sajnos nincsen település a tagok között, s Németország sem vesz részt nagyvárosokkal a projektben, de a környező országokból tag például a szlovéniai Zreče vagy a lengyel Opole városa is).

A tanulmány a projektben részt vevő brit és francia városok jó gyakorlatait vizsgálja meg és ajánlja fel a magyarországi településeknek, hogy tanuljunk belőlük – fő forrása ezért a program weboldala volt, ugródeszkeként a további vizsgálódásokhoz.⁸ Végiglapozván az oldalakat, lesznek, akik azt gondolják majd, „nincs új a nap alatt”, minden ki van már találva, ami az idősbarát városhoz szükséges.⁹

Aki ismeri a nyugati civilizációtörténet jelenlegi, posztmodernnek nevezett szakaszát, ezen persze nem is lepődik meg, hiszen jól tudjuk: ebben a korszakban már minden „megtörtént egyszer”, így a városaink és falvaink számára nyilvánvalóan nem az a feladat, hogy mondjuk egy tervezőasztalnál ülve kitaláljunk teljesen új és egyéni ötleteket, hanem hogy tallózzunk s a magunk világára formáljunk és alkalmazzunk jó gyakorlatokat.

5 <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/age-friendly-cities-framework/> (Letöltés ideje: 2022. 10. 17.)

6 Measuring the age-friendliness of cities – A guide to using core indicators, WHO, 2015, http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/203830/97%C2%AD892%C2%AD4%C2%AD15%C2%AD09%C2%AD695%C2%AD_%C2%AD%C2%ADeng.%C2%ADpdf?sequence=1 (Letöltés ideje: 2022. 10. 29.)

7 https://extranet.who.int/agefriendlyworld/wp-content/uploads/2019/05/Silver-Economy-Forum-Age-Friendly-Village-One-Page_04.11.pdf (Letöltés ideje: 2022. 11. 08.)

8 <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/> (Letöltés ideje: 2022. 10. 16.)

9 Az „idősbarát”, „korbarát” és „életkorbarát” jelzőket egymás szinonimájaként használom, az angol „age-friendly” kifejezés fordítására.

2. Nagy-Britannia és Írország

a.) London

A több mint kilencmillió népeségű főváros, London lakosságának több mint 16%-a 60 év feletti. A város már a projekt kezdetétől aktív tag, s több értékelő jelentést is közzé tett, például 2007-ben és 2015-ben. Ezekből kiderül, hogy a brit főváros több tekintetben is világszínvonalú, ilyen például az, hogy a 60 év feletti egy külön bérletkártyával ingyenesen utazhatnak a tömegközlekedésen. A kezdeményezésről beszámoló kormányzati weboldal „mentőövként” aposztrofálta a Freedom Pass és a 60+ London Oyster kártyák bevezetését, ami több mint egymillió 60 év feletti londoni számára biztosít ingyenes utazást a metróra, a buszokon és a vonatokon.¹⁰ Ezzel egy időben a metróhálózat túlnyomó részén megvalósították az akadálymentes közlekedést.

Fontos felismerés volt az is, hogy a városi környezetnek alkalmazkodnia kell a lakosság folyamatos öregedéséhez is. Az idősbarát Londonért dolgozó Age UK alapítvány *Out and About* kampánya részeként indította útján a „Londoni illemhelyek – felhívás a jobb nyilvános WC-ellátásra” programját. A londoni vécék hiánya ugyanis komoly aggodalomra okot adó közegészségügyi probléma, és főleg az időseket érinti, akiknek egészségi állapotuk miatt gyakrabban kell felkeresniük az illemhelyet. Sok idős londoni azért sem szívesen hagyja el otthonát annyi időre és olyan távolságra, ahogy szeretné, mert nem biztos abban, hogy szükség esetén hozzáférhet megfelelő tisztaságú és felszereltségű illemhelyhez. A 2022. májusban végzett felmérések szerint ezt a „póráz” minden ötödik idős londoni tapasztalja.¹¹ Az elérhető távolságban lévő nyilvános illemhely miatti aggodalom gyakran arra készteti az időseket, hogy kevesebbet igyanak a kelleténél, ami kiszáradáshoz vezethet. A nyilvános illemhelyek számának növelése ennek kockázatát is csökkentené, ahogy a társadalmi elszigetelődés elkerülésének esélyét is javítaná.

Az idősek egyedül vagy szűk kapcsolati hálójával rendelkező környezetben nehezebben maradnak aktívak, ami nemcsak az egészségük szempontjából rejt veszélyeket, de a rendszeresen, csoportban végzett testmozgás szociális kapcsolatokra gyakorolt áldásos hatásaiból is kimaradnak. A *Get Moving* program több száz idősebb londoninak segített abban, hogy ingyenes heti testmozgáson vegyen részt, a „fotelolimpiaként” ismert székes gyakorlatoktól a táncig, a tai chiig, a jógaig és a kertészkedésig.

Az internethasználat ugyancsak javítja az idősek életminőségét. A Mi-Wifi projekt révén a londoni könyvtárak táblagépeket kölcsönöznek idős embereknek, és megtanítják őket arra, hogyan tudják a legtöbbet kihozni az internetből, s biztonságosan kommunikálni a világhálón.

¹⁰ Five fantastic things for older Londoners, <https://www.london.gov.uk/city-hall-blog/five-fantastic-things-older-londoners> (Letöltés ideje: 2022. 10. 17.)

¹¹ [Londoners say lack of public conveniences is inconvenient!](https://www.ageuk.org.uk/london/about-us/news/articles/2022/london-loos-survey/), <https://www.ageuk.org.uk/london/about-us/news/articles/2022/london-loos-survey/> (Letöltés ideje: 2023. 06. 12.)

Szintén része az idősbarát programnak, hogy a város kerületei képzési és foglalkoztatási programokat alakítottak ki az 50 év felettiak számára. A nyugdíjba vonulás miatti drasztikus életmódváltást megkönnyítő átmenetet jelenthet az önkéntesség. A londoni városvezetés több önkéntes programot finanszíroz idősebb londoniak számára, hogy a munka világából kikerülve is a társadalom hasznos tagjainak érezhessék magukat.

A londoni idősök nagy rendezvénye szintén az önkormányzat támogatásával megvalósuló *Capital Age Festival*, amelyen az idősök részvétele teljesen ingyenes.

b.) Bristol

Talán a világ legkomplexebb idősbarát-város koncepcióját a délnyugat-angliai Bristol mondhatja a magáénak, ahol több mint 456 000-en élnek. Bristol városi tanácsa és az Age UK bristoli szervezete¹² már 2015 óta dolgozik együtt annak érdekében, hogy bevonják az időseket és az érdekelt egyéb feleket egy olyan idősbarát stratégia kidolgozásába és működtetésébe, amely Bristolt az öregedési folyamat bármelyik fázisa és állapota tekintetében megfelelő helyé tudja tenni.

A WHO-hálózatban – amelybe 2018-ban léptek be – a hétéves Bristol Aging Better (BAB – Bristol Jobb Idősödés) programmal szerepeltek, amely több mint 30 partnert bízott meg olyan projektek lebonyolításával, amelyek a Bristolban élő 50 év felettiak elszigeteltségét és magányát kezelik és megelőzik.

A BAB-t az Age UK bristoli szervezetének programmenedzsment csapata vezette, akik a bristoli városi tanáccsal együttműködve fókuszcsoportokat, koprodukciós eseményeket és felméréseket vezettek, hogy jobban megértsék az idősebb bristoliak prioritásait és a kihívásokat, amelyekkel szembe kell nézniük. Ezen együttműködés keretében fogadták el 2017-ben az ún. „idősbarát chartát” (*Charter for an Age Friendly Bristol*), amely meghatározza a 2019–2022-es időszakra kidolgozott stratégiákat alátámasztó kilenc célállítást, vagy ahogy a charta fogalmaz, „kilenc víziót” (*9 visions*). A pontokba szedett, proklamációs stílusban megfogalmazott irányelvek egyébiránt az Egészségügyi Világszervezet (WHO) életkorbarát témáit bontják ki, úgymond Bristol-specifikus formában, magyarán a kifejezetten a bristoli idősök helyi igényeire hangolva:

- Az idősök Bristolban érezzék úgy, hogy meghallgatják őket, és beleszólhatnak az életüket befolyásoló dolgokkal kapcsolatos döntéshozatalba.
- Az idősök Bristolban férjenek hozzá a kívánt munka- és önkéntességi lehetőségekhez.
- Az idősök Bristolban kapcsolatban maradhatnak, és hozzáférhetnek a szükséges információkhoz.

¹² <https://www.ageuk.org.uk/bristol/> (Letöltés ideje: 2022. 10. 23.)

- Az idősek Bristolban hozzáférhetnek a megfelelő egészségügyi, szociális ellátáshoz és jóléti szolgáltatásokhoz.
- Bristolban egyéni körülményeiknek megfelelő szállást biztosítanak az idősebbeknek.
- Bristolban az idősek hozzáférhetnek az igényeiknek megfelelő közterekhez és épületekhez.
- Az idősek Bristolban kötődnek helyi közösségükhöz; tisztelik és beépítik a társadalomba.
- Az idősebbek Bristolban ott és akkor férhetnek hozzá a rendelkezésre álló tevékenységekhez, ahol és amikor akarnak.
- Az idősebbek Bristolban megfelelő módon és formában hozzáférhetnek a közlekedéshez, és magabiztosan közlekedhetnek a városban.

Bristol város önkormányzati hivatala lehetővé teszi a stratégiai együttműködést a városi tanács osztályai/részlegei, az állami, a magán- és az önkéntes szektor partnerei, valamint az esélyegyenlőségi szervezetek között az úgynevezett *Egy város*-megközelítésén (*One City Approach*) keresztül. Ennek a megközelítésnek, avagy filozófiának a lényege az úgynevezett *Egy város terv* (*One City Plan*) – egy dokumentum, amely meghatározza Bristol városának fő kihívásait 2050-ig, és összekapcsolja a város különféle társadalmi és földrajzi szegmenseit egy közös jövőkép körül, összhangban az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljaival, valamint a helyi jóléteknél szolgáló szervezetek, például az Age-Friendly Bristol által kialakított és vezetett egyéb stratégiákkal.¹³

A BAB-projekt további részeit elemezve kiemelhető három korosztálybarát szöveges, pdf-formátumban nyilvánosan elérhető eszköztár (toolkit) elkészítése – egy a vállalkozásoknak, egy a polgárok számára általánosan, egy pedig a szomszédok segítségéről, amelyekben az idősebb emberek fizikai, lelki és szellemi jellemzésén és kommunikációjának, valamint fogyasztói szokásainak leírásán túl széles körben szólnak az idős ember foglalkoztatási lehetőségeiről is.

A vállalkozásokhoz szóló eszköztár pontosan meghatározza azt is, hogy milyen a korbarát vállalkozás: „A korbarát vállalkozás az, amely barátságos és pozitív élményt nyújt minden ügyfele számára, életkortól függetlenül, és aktívan törekszik annak biztosítására, hogy a vállalkozás elérése inkluzív (befogadó) legyen. Könnyen hozzáférhető, és vegye figyelembe az emberek sokszínűségét, különféle szükségleteit és érzékenységeit mind a fizikai környezet, mind kommunikációjuk és hozzáállásuk tekintetében. A időskorbarát vállalkozás megérti azt a közösséget, amelybe kerül, és igyekszik mindenki számára elérhető szolgáltatásokat biztosítani, amelyek hozzáadott értéket teremtenek. Ilyenek a szociális tevékenységek, az önkéntességi lehetőségek és a marginalizáltak támogatása, minden emberé úgy és ott, ahol és ahogy lehetséges”.¹⁴

2021-től szintén a BAB-projekt keretében havonta megrendezik a *Challenging Ageism* workshopokat. A kétórás alkalmak lehetővé teszik a résztvevők számára, hogy feltárják saját gondolataikat és

13 <https://www.bristolonacity.com/wp-content/uploads/2021/06/Bristol-One-City-Plan-2021-2050-1.pdf> (Letöltés ideje: 2022. 10. 27.)

14 Make Your Business More Age-friendly, WHO, 2019, 7. o., <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/wp-content/uploads/2020/02/Business-Toolkit-for-Issue-on-screen-Tess-Sieling.pdf>, (Letöltés ideje: 2022. 10. 27.)

tapasztalataikat, egyszersmind megvizsgálják, hogyan lehet új megközelítéseket kialakítani az időskori egyenlőtlenség hatékony kezelésére, feloldására. Arra is összpontosítanak ezek a találkozók, hogy az időskori hiedelmek és tettek hogyan hatnak az idősebbekre és a fiatalabbakra egyaránt.

A Zoomon is elérhető workshopokon a következő témák kerülnek elő: az ageizmus definíciói, az ageista sztereotípiák feltárása, az öregedés (*ageing*) rövid története, ageizmus és a 2010-es egyenlőségi törvény, „Age Proud” (kor-büszkeség) videók, hogyan tudunk hatékonyan működni az öregedés ellen, a folyamat lassítása érdekében a munkánkban és a mindennapi életünkben. A műhelyek azt is feltárják, hogy a COVID-19-válság miként emelte ki az időskori politikai döntéseket, és megvizsgálják, hogyan használhatjuk fel a strukturális (rendszerszerű) ageizmus felszámolásának stratégiai megközelítését.

Szintén a BAB-projekt részeként a városi szervezők elkezdtek az együttműködést a nyugat-angliai egyesített hatósággal is, hogy támogassák a régió munkaadóit az idősebb munkavállalók toborzásában és megtartásában.

A 2022 júliusa utáni időszakra terveik között szerepel ingyenes mobiladat-szolgáltatás az alacsony jövedelmű és digitális elszigeteltségben élő idős emberek számára; együttműködés a Bristol Egyetemmel egy *Aging Futures* eseményen (ezeken az egyetemi szakemberek az öregedés jellemzőit és egyéb, aktuális gerontológiai kutatásokat mutatnak be az érdeklődőknek); valamint egy intergenerációs projekt a Playful Bristol Gyermekkonzorciummal.

Az Age UK Bristol a város vezető jótékonyági szervezete is, amely az idősök életének javításán dolgozik. Mivel a BAB-program szervezői jó kapcsolatot alakítottak ki ezzel a szervezettel, a BAB-program menedzserei irányítják a *Connecting Communities* nevű, a Clinical Commissioning Group által finanszírozott egyéves kísérleti programot, amelynek célja a BAB program öt sikeres modelljének bevezetése Bristolban, Észak-Somersetben és Dél-Gloucestershire-ben.

Az Age UK Bristol szervezi a *Celebrating Age Fesztivált*, koordinálja az Idősök Támogatási Központját, és számos szolgáltatást nyújt, beleértve az információkat és tanácsokat, a napi szolgáltatást, az otthoni támogató szolgálatot, valamint a szociális és jóléti lehetőségeket.

Ahogy arra fentebb utaltam, Bristol városi tanácsa életkorbarát célkitűzéseket ágyazott be az *Egy város-tervbe*, amely egy átfogó, hosszú távú stratégiai program a város fejlesztéseinek maximalizálására, mostantól 2050-ig.

A hosszútávú célok mellett Bristol idősbarát programja a krízishelyzetben is jól vizsgázott. A városban jelenlévő idősügyi szervezetek – a már említett BAB, Age UK Bristol, Age-Friendly Bristol – sikeresen hangolták össze tevékenységüket a COVID-járvány alatt is. A koronavírus-pandémia kevés pozitív hatása közül az egyik épp az volt, hogy fokozottabb figyelem irányult azokra, akik az önkéntes karantén miatt képtelenek voltak ellátni a mindennapos tevékenységeiket. A fizikai

állapotuk miatt amúgy is veszélyeztetettebb idős korosztályt a járvány miatti karanténintézkedések még érzékenyebben érintették. Az említett idősbarát szervezetek a közösség fenntartásában és összetartásában egyébként is rendkívül fontos egyéni segítségnyújtási, illetve szociális ellátási formát, az önkéntességet (*volunteering*) propagáló kiadványt jelentettek meg 2020 júniusában *Hogyan tudod támogatni az önkéntes karanténban lévő embereket Bristolban* címmel. A *Helping Older Neighbours Toolkit (Az idősebb szomszédok segítése kisokos)* kiadványsorozatban megjelent brosúra az önkéntesként tevékenykedni kívánó bristoliak számára nyújtott egy tömör, kilencoldalas útmutatást arra, hogy milyen, a városvezetés által biztosított segítséget (élelmiszerbank), illetve lakossági kezdeményezéseket (szomszédságot segítő csoportok) tudnak igénybe venni, ha támogatni kívánják a karanténban lévő idős, sokszor egyedül élő szomszédaikat.

c.) Yate

A Bristoltól 12 mérföldre fekvő angol kisvárosban több mint harmincezren élnek és 25%-uk 60 év feletti. Yate változatos idősügyi tevékenysége a *Yate Ageing Better*-programban (*Yate Jobb Idősödés*) fut össze.¹⁵ A városi tanács honlapján olvasható missziós nyilatkozat szerint A *Yate Aging Better* a városvezetés által létrehozott kezdeményezés, amely szándéka szerint az 50 év felettieket ösztönzi az aktív, egészséges és ezért boldogabb életmódra. „A helyi csoportokkal együttműködve szeretnénk ösztönözni és felhatalmazni a helyieket, hogy hallassák hangjukat a közösségen belül. A Yate Aging Better projekt lehetővé teszi, hogy folyamatosan felülvizsgáljuk és nyomon kövessük az idősök tevékenységére vonatkozó helyi rendelkezéseket, biztosítva a helyi emberek méltóságteljes idősödését, erőt adva nekik, tiszteletben tartva őket, és ami a legfontosabb, az igényeknek megfelelően” – fogalmazza meg a programmal kapcsolatos alapelveket a nyilatkozat. A projekt részeként a város már 2001-ben kávézót nyitott az ötven év felettieknek, amely hétköznapiokon, 10:00 és 14:30 között várja a vendégeket. A könyvtár és a szabadidőközpont között elhelyezkedő világos, a modern színes székekkel vidámmá és barátságossá tett kávézóban (Pop Inn Café) beszélgethetnek és ismerkedhetnek egymással az idősök. A kávézót gyakran látogatják a Siketek Egyesülete, az állami nyugdíjfolyósító (Pensio Service), az idősök utazását, rekreációját szervező Green Community Travel, valamint egy korosztályos segítő szervezet, az Age Concern képviselői, hogy szükség esetén tanácsot adjanak az érdeklődőknek.

Szintén a program része, hogy egy másik kávézóban, az Armadilloban hetente kétszer közösségi mozielőadást tartanak az idősebb korosztály számára.

Hat éve jött létre a *Yate Man's Shed (Yate-i Férfi Fészer)*, amely egy idősekből álló férfiklub, s a helyi kávézóban és egyéb közösségi terekben rendszeresen tart találkozókat, szervez közös programokat.

¹⁵ <https://yatetowncouncil.gov.uk/yate/venues/yate-ageing-better> (Letöltés ideje: 2022. 10. 16.)

d.) Írország

Írország abban a tekintetben különleges, hogy ebből az államból nemcsak városok, hanem egy országos szervezet is tagja a hálózatnak. Az Age Friendly Ireland az a nemzeti „korbarát” programért felelős szervezet, amely az életkorral összefüggő tervezés és szolgáltatásnyújtás több ügynökségre és ágazatra kiterjedő megközelítését foglalja magában.

Az országos korbarát kezdeményezés a WHO-program és egy helyi projekt szerencsés találkozásából nőtt ki magát. A kétezres évek elején a hatalmas campuszal és saját kutatási központtal (Netwell Casala) rendelkező felsőoktatási intézmény, a Dundalk Institute of Technology (Dundalki Technológiai Intézet) olyan építészeti és technológiai megoldások fejlesztésén dolgozott, amelyek az idősök javát szolgálják. Speciálisan olyan megoldásokat kerestek, amelyeket az érintettek saját otthoni környezetben tudnak alkalmazni számos lakáshasználati vagy ápolási szituációban. Kutatásainak előmozdítása érdekében az intézet jelentkezett a WHO Age Friendly projektjébe, amelyet akkor, vagyis 2007-ben már 22 országban, és 33 helyszínen teszteltek az Egészségügyi Világszervezet felügyeletével. Ebből a helyi kezdeményezésből nőtt ki magát aztán az Idősbarát Írország szervezet.

Az Age Friendly Ireland támogatja a városokat és megyéket az idős emberek jobb elfogadásában azáltal, hogy foglalkoznak félelmeikkel, zavaraiikkal, szorongásaikkal és érdekeikkel. Munkája során a szervezet figyelembe veszi az Egészségügyi Világszervezet globális programjának azon, a bevezetőben már említett nyolc területét, amelyek hatással lehetnek az egészségre és az idősök életminőségére.

A WHO Idősbarát városok és közösségek modelljének keretében a városi és megyei érdekelt felek közös cselekvési terveket vállalnak, amely pillérei a lakhatás, az egészségügyi szolgáltatások, az épített környezet, a közlekedés és a foglalkoztatás. Az igazgatás a több szervezetet tömörítő, korbarát szövetségeken alapul, a helyi hatóság irányításával. A döntéshozatalba és a tervezésbe széles körben bevonják az Idősök Tanácsait, amelyek ily módon is aktívan részt vesznek az irányelvek megvalósításában.

A Sikeres Idősbarát Programok ügyvezetői azon dolgoznak, hogy olyan közösségeket hozzanak létre, amelyekben az idősök önálló, független és értékes életet élnek. A mai napig a helyi kormány által vezetett Korbarát-programok Írország-szerte ötletes és költséghatékony módon, valódi változást hajtottak végre.

A program nagy hangsúlyt fektet a járható és akadálymentes útvonalak s a korosztálybarát terek kialakítására.

2019 decemberében egy évtizednyi munka után Írországot az Egészségügyi Világszervezet hivatalosan is elismerte a világ első korbarát országaként.

Az Age Friendly Ireland kifejlesztette az *Age Friendly Towns Toolkit (Idősbarát Városok*

Kisokos) programot. Az Age Friendly Ireland ezzel is azt akarja elérni, hogy támogassa az ír társadalmat a népesség előregedésére való felkészülésben.

A program legfontosabb eleme talán az *Egészséges korbarát otthonok* alprogram, amelynek célja, hogy lehetővé tegye az idősök számára a saját otthonukban maradási, s ezáltal csökkentse a tartós bentlakásos gondozásba kerülés és az azzal járó lelki problémák lehetőségét. A szolgáltatást közvetlenül a helyi önkormányzat nyújtja az Egészségügyi Minisztérium által finanszírozott és felügyelt Sláintecare népegészségügyi reformprogram keretében, ez utóbbit az ír Egészségügyi Minisztérium mentális egészségért és idősökért felelős államminisztere (bizony, valahol ilyen is van) támogatja, felügyeli. A cél az idősöknél jelentkező egészségi problémák megelőzése, illetve a korai beavatkozás biztosítása, hogy ezáltal is csökkentsék az akut szolgáltatások iránti igényt.¹⁶ A program célja továbbá lehetővé tenni az emberek számára, hogy hosszabb ideig, egészségesen élhessenek saját otthonukban, saját közösségük részeként, és jól érezzék magukat azáltal, hogy megfelelő lakókörnyezetben, igényeikre szabott lakásméretben, biztonságban vannak, beleértve a megfelelő fűtést is.

A kutatások egyértelműen azt mutatják, hogy az emberek többsége az életkor előrehaladtával szeretne saját otthonában maradni. Előfordul azonban, hogy az otthonuk nem megfelelő, mivel szükségleteik megváltoznak, anyagi lehetőségeik szűkülnek vagy a mobilitásuk csökken. Megfelelő felméréssel és beavatkozással a lakókörnyezet egészségkárosítóbból egészségtámogatóvá változtatható.

A gyakorlati megvalósulás lépései a következők:

- Az Egészséges Korbarát Otthonok-program koordinátora felméri a saját lakásukban, házukban élők igényeit, és megállapítja, hogy milyen támogatásra van szükségük.
- Az értékelést követően egy egyénre szabott támogatási tervet dolgoz ki.
- Ha az idős személy úgy érzi, az otthona már nem megfelelő méretű, minőségű számára és szeretne elköltözni, a koordinátor tájékoztatást nyújthat a közösségen/városon/megyén belül elérhető lehetőségekről.
- A koordinátorok információt adhatnak a meglévő otthon átalakításához rendelkezésre álló támogatásokról, illetve az otthonátalakítás (beleértve az energiahatékonyságot szolgáló módosításokat) tervezésében nyújtott segítségről.

¹⁶ Az ír kormány által támogatott Sláintecare reformprogram az egészségügyi ellátás átalakítására törekszik. Cél az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés minden polgár számára a betegek szükséglete, és nem a fizetőképessége alapján. A Sláintecare tehát egy olyan kezdeményezés, amelynek célja az állam kétszintű egészségügyi rendszerének felszámolása, helyette egy univerzális egészségügyi modell bevezetése. A program mottója: „Right Care. Right Place. Right Time.” Azaz *Megfelelő ellátás. Megfelelő helyen. Megfelelő időben.* Az új egészségügyi ellátási modell szerint az egészségügyi rendszer középpontjában az ember áll: az elsődleges és közegészségügyi szolgáltatásoknak lehetővé kell tenniük, hogy az emberek a lehető leghosszabb ideig egészségesek maradjanak saját otthonukban és saját közösségeikben. <https://www.gov.ie/ga/preasraitis/0e613-slaintecare-healthy-communities/> (Letöltés ideje: 2022. 10. 27.)

- Az idősök hozzáférhetnek alternatív lakhatási lehetőségekhez, különféle egészségügyi és szociális ellátásokhoz. A saját igényeiknek megfelelő gondozási támogatásban részesülhetnek, amelynek révén a saját közösségükben tudnak a lehető legegészségesebb módon, kiteljesedve élni.

A mindennapokban a program megvalósítása olykor közelebb áll az azonnali megoldást követelő szociális krízishelyzeti intervencióhoz, mint a már meglévő és viszonylag elfogadható lakhatási körülmények terv szerinti javításához. Ezt két esettanulmány is bizonyítja, amelyek az *Egészséges Korbarát Otthonok* program 2022. augusztusi, időközi beszámolójában olvashatóak.¹⁷

Az egyik esettanulmány a következő:

- Előzmények, résztvevők:

Mark és David, a 70-es éveik közepén járó két testvér egy vidéki mezőgazdasági területen lévő kis házban laknak, ami nem a tulajdonuk, de felnőtt életük nagy részében ott éltek és dolgoztak a farmtulajdonossal kötött megállapodás részeként. A tanya tulajdonosa elhunyt, a házon nem végeztek semmiféle karbantartást az elmúlt években.

2021 szeptemberében Mark szociális munkása kapott egy jelentést, amely szerint a testvérpár nem részesült semmilyen közösségi támogatásban, mobilitási problémákkal küzdenek, és az otthonuk is nagyon rossz állapotban van. Az igényfelmérés során az *Egészséges Korbarát Otthonok* program koordinátora megjegyezte, hogy „A kis ház (*cottage*), amelyben Mark lakik, nagyon elhanyagolt (nincs fűtés, a WC nem működik, a hely hideg és nedves, penészes a fal és a mennyezet, a tető beázik). „Az otthon lakhatatlan, ami kihat a testvérpár testi és lelki egészségére” – írta a koordinátor.

- Intézkedések:

A helyi koordinátor segített Marknak és Davidnek abban, hogy lakáskérelmet nyújtsanak be a helyi önkormányzathoz szociális lakhatásért. Ezt követően a koordinátor találkozott a lakásügyben eljáró tisztviselőkkel, és támogató levelet nyújtott be Mark és David lakhatási helyzetével kapcsolatban. Az önkormányzat a testvéreknek 2022 áprilisában egy, a közeli faluban található új otthont ajánlott fel, ahonnan jobban elérhetőek a számukra szükséges szolgáltatások.

¹⁷ Healthy Age Friendly Homes, Interim Report 2022, Government of Ireland, https://agefriendlyireland.ie/wp-content/uploads/2022/08/Healthy-Age-Friendly-Homes_Interim-Report_August-2022.pdf (Letöltés ideje: 2022. 10. 27.)

- Potenciális megtakarítások:

Mark és David az Egészséges Korbarát Otthonok Programba való beutalásuk és a rászorultságuk felmérése révén hozzájutottak egészségügyi szolgáltatásokhoz, és az alapellátáson túl további támogatásokat is igénybe vehettek. A Program nyújtotta beavatkozás nélkül a testvérek az egyre romló lakáskörülményeik miatt aligha kerülhették volna el, hogy idő előtt tartós bentlakásos gondozásba kerüljenek. A szociális lakhatás biztosításával meg lehet akadályozni Mark és David egészségi állapotának – az életkörülmények és a szolgáltatások hiánya miatti – romlását, s a sürgősségi ellátáshoz vezető lehetséges veszélyhelyzetek (például elesés, krónikus betegségek) esélye is csökkent ezáltal.

Az emberbaráti és szociális megfontolásokon túl a tanulmány kitér a megfelelő lakhatás megoldásának pénzügyi vetületére is. Az ír állam számára ugyanis valóban jelentős költségmegtakarítást jelent, hogy a két idős, de önmagát még ellátni képes, jó erőnlétben lévő férfi nem kerül bentlakásos gondozási intézménybe, vagy nem kell óriási kórházi számlát fizetni a kezelésük után.

3. Franciaország

a.) Quimper

A franciaországi Quimper városának önkormányzata számára a WHO és a francia nyelvű korbarát hálózat szemléletének bevonásával az egyik prioritás az volt, hogy megismerjék Quimper városának demográfiai alakulását és az ebből következő széles körű feladatokat az elkövetkező évtizedekre vonatkozóan, 2040-ig.

Quimper önkormányzata ezért speciális demográfiai vizsgálatot végeztetett, amely lehetővé teszi az időskorúak „jó idősödésének” elősegítése érdekében végrehajtandó fontos feladatok jobb felmérését az általuk lakott terület különböző részein.

A Le Compas nevű francia társadalomkutató központ 2014-es, Quimper-re vonatkozó demográfiai előrejelzései szerint a város lakossága folyamatosan öregszik. A 60 éves vagy annál idősebb lakosok száma a 2010-es években 14 920-ról 19 630-ra emelkedik majd, 2030-ra pedig eléri a 23 270-es lélekszámot. A 60 év feletti aránya 2030-ra 23%-ról 36%-ra fog emelkedni. Ez a változás elsősorban a 85 éves és idősebb népességet (+146%) érinti majd.

A Quimper-i idős lakosságon végzett vizsgálat alapján készült becslés szerint az eltartott idősök száma 2020-ban 1630-ra, majd 2030-ban 2340-re nő.

Az eredmények megszületése után az önkormányzati időspolitikában prioritás lett a lakhatási, egészségügyi, akadálymentesítési és közlekedési bizottságok felállítása választott tisztségviselők, szakemberek, nyugdíjasok összefogásával, hogy számba vegyék a végrehajtandó teendőket. A cél

az volt, hogy a diagnosztikai szakaszból gyorsan átlépjének a megvalósítások és a nagyprojektek szakaszába. Végül hárompontos cselekvési programot nyújtottak be a város polgármesterének:

1. Az első a szabadidőhöz és a kultúrához való hozzáférésre vonatkozott, beleértve az autonómiájukat elvesztett idős embereket is.
2. A második két, szomszédos – egy szegény és egy jómódú – kísérleti mikrokörzet kiválasztásából állt, hogy összehangolja az időspolitikát, az egészségügytől a szabadidős programokig.
3. Egy harmadik projekt a kommunikációról szólt: széles körben ismertté tenni a WHO elgondolásait és szemléletét a korbarát jelleg kapcsán konferenciák és workshopok szervezésével.

b.) Bordeaux

2013-ban Bordeaux városában született meg s mára immár országos hálózattá vált az *Ensemble 2 Generations* szervezet,¹⁸ amely komplex feladatokat vállal magára. Egyrészt megszervezi az idősek és az egyetemista generáció együttműködését, az idősek mindennapos segítségét diákok által, de arra is van lehetőség, hogy egy idősebb ember segíthessen rászoruló diáknak – például a tanulás terén, vagy egyszerűen csak azzal, hogy beszélget a fiatallal, meghallgatja problémáit és megpróbál rájuk megoldást kínálni.

c.) Toulouse

A dél-franciaországi Toulouse 494 000 főnyi lakosának 17%-a volt 60 év feletti 2018-ban. A Garonne folyó partján fekvő város 2015-ben csatlakozott az Age Friendly World hálózatához. A város idősbarát programjának előkészítéskor a többi településhez hasonlóan itt is általános irányelveket fogalmaztak meg:

- az elszigeteltség és a bizonytalanság megelőzése,
- az információhoz, a kommunikációhoz, a közszolgáltatásokhoz való akadálytalan hozzáférés,
- az idősödés káros hatásainak megelőzése,
- hozzáférés a kulturális, digitális, sport- és szabadidős tevékenységekhez,
- a generációk közti interakciót támogató kezdeményezések,
- a lakhatáshoz való hozzáférés és a gondozási létesítmények fejlesztése.

A programpontok közül többre is megoldást nyújt a *MonToulouse (Az Én Toulouse-om)* Senior kártya, amelyet az önkormányzat a *Mob4seniors* projekt részeként fejlesztett ki, hogy növelje az önkormányzat által szervezett tevékenységekben részt vevő idősök számát. Az intelligens,

18 Honlapjuk elérhetősége: <https://ensemble2generations.fr/> (Letöltés dátuma: 2022. 10. 27.)

személyre szabott kártya Toulouse-ban (és környező vidéki térségeiben) ingyenes vagy kedvezményes hozzáférést biztosít a kulturális, szabadidős, digitális és sporttevékenységek széles skálájához, beleértve az étkezési és közlekedési szolgáltatásokat.

A *Senior MonToulouse* kártyáról további, konkrét információkat olvashatunk Toulouse önkormányzati honlapján.¹⁹ Eszerint a 60 év feletti nyugdíjasok:

- ingyenesen vehetik igénybe az önkormányzati uszodákat és korcsolyapályákat,
- ingyen látogathatják a városi múzeumokat és a Toulouse-i Múzeumot hétvégén (kivéve az időszaki kiállításokat),
- részt vehetnek az idősek számára a Salle du Sénéchalban (egy közösségi rendezvényterem) szervezett konferenciákon, valamint a Városháza által szervezett kulturális és városlátogatásokon,
- a városi könyvtárakat ingyen használhatják.

Kedvezményes tarifával vehetik igénybe:

- a városháza által biztosított sport- és szociokulturális tevékenységeket,
- az időseknek fenntartott éttermek kínálatát 3,40 eurós étkezéssel,
- a városháza partnerei által kínált kulturális tevékenységeket.

A 62, illetve 65 év feletti nyugdíjasok jogosultak a Vélô Toulouse (kerékpárkölcsonzés) éves előfizetésére és kedvezményesen vehetik igénybe a Tisséo nevű tömegközlekedési rendszer metró-, villamos- és autóbusz-hálózatának járatait. A kedvezmény mértéke jövedelemtől függően lehet 70, 80 és 100%. A kártya 2019 májusától online is igényelhető, és az önkormányzat kipostázza az elkészült okmányt.

A kártya hozzáférést biztosít az Allô Seniors szolgáltatáshoz is, amely dedikált támogatást nyújt az idősebb lakosoknak. Az Allô Seniors egy telefonos fogadóplatform (hétfőtől csütörtökig 8:30–16:45, pénteken 8:30–13:00 között), amely az idősek meghallgatását és rendszeres látogatását kínálja anélkül, hogy helyettesítené a házi segítségnyújtó szervezeteket. A 2016 októberében elindított kezdeményezés céljai:

- konkrét segítséget nyújtani a törekeny egészségi állapotú és elszigetelt idős embereknek,
- javaslatot tenni az illetékes szolgálatoknak a mindennapi élet területén nyújtott támogatás érdekében,
- ha szükséges, az idős személy otthonában érdeklődő, beszélgetéssel látogatásokat tenni.

Toulouse-ban az idősek számára elérhető szolgáltatásokkal, juttatásokkal kapcsolatban egy külön információs ponton lehet tájékozódni, ez a Point Info Senior.

A városi önkormányzat az idősek egészségügyi ellátását is szeretné megkönnyíteni, ezáltal

¹⁹ A honlap elérhetősége: <https://www.toulouse.fr/web/social/seniors-a-toulouse/carte-montoulouse-senior> (Letöltés dátuma: 2022. 10. 27.)

is csökkentve az egészségügyben tapasztalható társadalmi egyenlőtlenségeket. Az úgynevezett Mutuelle Communale (közösségi egészségbiztosítás) célja a 60 év feletti idősök ellátáshoz való hozzáféréseinek megkönnyítése, ennek érdekében 2022 januárjában az önkormányzat megállapodást írt alá az egyik helyi egészségpénztárral. A szolgáltatás igénybe vételének fő feltétele, hogy a biztosított Toulouse-i lakos legyen, akinek havi nettó jövedelme nem éri el az 1800 eurót. Az ellátás 6 alapvető egészségügyi kiadási tételt fedez: folyó ellátás, látszerész, hallással kapcsolatos vizsgálatok, kórházi kezelés, fogászati ellátás és a prevenció.

Az idősök étkezését is kiemelten kezeli a Toulouse-i önkormányzat. A városban 15 szenior étterem működik, ezekben az idősök 3,40 euróért ehetnek olyan menüt, amelyet az általános iskolákban is felszolgálnak. A fentebb említett Allô Seniors-on keresztül az ebéd házhoz szállítását is lehet kérni.

A Toulouse-i önkormányzat az idősök számára kulturális és sporttevékenységeket is kínál, melyek a következők:

- a 60 év felettiak számára különféle intenzitású séták és sportséták
- beszélgetős konferenciák a már említett Sénéchal-teremben.²⁰ A 2022. őszi szezonban például ilyen előadásokat lehet/lehetett meghallgatni:
  - a boszorkányság története Francia Baszkföldön, 1609-ben
  - Mexikó, az Atlanti-óceántól a Csendes-óceánig
  - Befektetések és nyugdíjak
  - Ciprus szigete, egy ősi útkereszteződés
  - A méh története
  - Közvetlen érintkezésben polinéz cápákkal
- Látogatások, kirándulások, hosszabb utazások
- Sporttevékenységek (petanque, tollaslabda, kerékpározás, asztali tenisz stb.)
- Digitális oktatás²¹

d.) Párizs

Franciaország fővárosában 2019-ben több mint kétfélmillióan éltek, ennek kb. 20%-a 60 év feletti. Párizs 2017-ben csatlakozott az idősbarát városok hálózathoz. Az ennek apropóján bevezetett újításokról a párizsi önkormányzat honlapjáról lehet részletes információkat szerezni.²²

Párizs számos szolgáltatást kínál a 60 év felettieknek, különösen a Szociális Akcióközponton (CASVP = Centre d'action sociale de la Ville de Paris) keresztül. A társadalmi kapcsolatok

²⁰ A terem elnevezése, ahol egyébként minden korosztálynak tartanak rendezvényeket, véletlenül épp illik az idősprogramoknak helyet adó hely profiljához. A *sénéchal* (udvarmester, szó szerinti jelentése: *a legidősebb szolgáló*) szó ugyanis a latin *senex* (idős) szóból származik.

²¹ Valamennyi idősprogramról itt lehet olvasni: <https://www.toulouse.fr/web/social/seniors-a-toulouse> (Letöltés dátuma: 2022. 10. 27.)

²² A honlap elérhetősége: <https://www.paris.fr/seniors-a-paris> (Letöltés dátuma: 2022. 10. 27.)

elősegítésére, fenntartására az idősök klubjai kínálnak szabadidős tevékenységeket, a Párizsi Folyamatos Tanulás Egyetem (L'Université Permanente de Paris) pedig konferenciákat szervez a legkülönbözőbb, idősöket érdeklő témákban. A város mintegy száz egyesületet támogat a rekreáció, a kultúra, továbbá a társadalmi és generációk közötti kapcsolatok ápolása, valamint az idősök elszigetelődése elleni küzdelem területén. Párizsban is van szeniorokártya (Seniors+), amely ingyenes sporttevékenységeket biztosít. A mobilitási nehézséggel küszködő idősök számára létezik egy megrendelhető szállítási szolgáltatás, a PAM 75. Kedvezményes közlekedési bérlet vásárlására is van lehetőség.

Az ötletes és hasznos szolgáltatások között említhetjük a *Port'âge* programot. Párizs városa a mozgássérült vagy nehezen közlekedő idős lakosoknak úgynevezett dokumentumkézbesítési szolgáltatást kínál, amelynek keretében fiatal civil önkéntesek házhoz viszik a könyvtárból megrendelt könyvet, hangoskönyvet, CD-t, folyóiratot stb. A regisztrációhoz egyszerűen fel kell hívni a könyvtárat, meghagyni az elérhetőséget, majd a *Port'âge* munkatársai időpontot egyeztetnek a látogatások ütemezésére.²³

Egy másik rendkívül hasznos és valóban idősbarát szolgáltatás a *Tranquillité Senior*, amely az idősöket a bankügyeik elvégzésében segíti. A program elsősorban az ő biztonságukat célozza meg, amikor pénzfelvételi vagy befizetési műveleteket hajtanak végre a pénzügyintézetekben. Párizs városa megnyugtató és biztonságuk megőrzése érdekében megerősítette a számukra rendelkezésre bocsátott támogatási és védelmi rendszert, hogy teljes nyugalomban bonyolítsák le a banki tranzakciókat. Hogyan is néz ki ez a gyakorlatban?

Az idős lakos időpontot egyeztet telefonon az önkormányzat Megelőzési és Védelmi Osztályának biztonsági felügyelőjével. A honlap külön emlékeztet: „Ne felejtse el otthon felírni a találkozó dátumát és időpontját!”²⁴ A telefonon egyeztetett időpontban civil ruhás biztonsági ellenőrök jelennek meg az idős otthonának ajtajánál, majd miután igazolták a személyazonosságukat és azt, hogy az önkormányzat megbízásából jöttek, egy megkülönböztetés (céges vagy önkormányzati logó) nélküli, légkondicionált gépkocsival elszállítják az illetőt a bankba, postahivatalba vagy egy ATM-hez. A biztonsági ellenőrök folyamatosan a szolgáltatást igénybe vevő közelében vannak, amikor az pénzt vesz fel vagy fizet be. Ha az idős nehezen tud tartósan álló helyzetben maradni, a várakozást, a sorban állást a pultnál valamelyik biztonsági ellenőr elvégzi helyette. Az ügyintézés követően az idős autóval visszaviszik és otthonáig kísérik.

A már említett Szociális Központ, a CASVP széles körűen segíti az idősöket az otthoni, háztartási teendők (bevásárlás, takarítás stb.) elvégzésében. Ez a házi segítségnyújtás a rászorultak számára kedvezményes áron járó szolgáltatás, egyébként 19,22 euró/óra. Rászorulóknak minősülnek azok

²³ A honlap elérhetősége: <https://mairie10.paris.fr/pages/port-age-des-livres-a-la-portee-des-seniors-22130> (Letöltés dátuma: 2022. 10. 27.)

²⁴ Elérhetőség a honlapon: <https://mairie17.paris.fr/pages/tranquillite-seniors-11941> (Letöltés dátuma: 2022. 10. 27.)

a 65 év feletti, akik önálló életvitelre nem képesek, illetve a 60 év feletti munkaképtelenek, akiknek segítségre van szükségük az otthonuk fenntartásához, az étkezéshez vagy főzéshez. A támogatás odaítélésének feltétele, hogy az illető legalább 3 éve párizsi lakos legyen. Ugyanennek a rászoruló körnek biztosítanak egy kiválasztott sürgősségi segélyszolgálathoz bekapcsolt távriasztós felügyeletet, valamint otthoni fodrászatot és pedikűrt.

Az idős párizsiak baráti áron történő étkezése szintén fontos szempont volt a szolgáltatások kialakításakor. Párizs 20 kerületében összesen 45 *Emeraud (Smaragd)* étterem vagy kifőzde várja, általában 12.00 és 13.30 között az ebédelni kívánó időseket.²⁵ Az éttermeknek külön-külön alhonnlapja van a párizsi önkormányzat weboldalán, onnan lehet tájékozódni a nyitvatartás és a megközelíthetőség mellett arról is, hogy mennyire akadálymentesített a hely, vagy van-e WC, wifi stb. (Meglepő módon a legtöbb helyen ez utóbbiak nem elérhetők).

4. Konklúzió

Tanulmányomban a brit és a francia jó gyakorlatokat vizsgáltam meg a WHO Idősbarát (Korbarát) Városok-projektje kapcsán. A munkával két célom volt, egy elvontabb és egy kézzelfoghatóan konkrét. Az elvontabb célom az volt, hogy egy, hazánkban, a társadalomtudományi kutatásokban még mindig nem eléggé hangsúlyosan megjelenő műfajban készítsek szakmunkát – ez a műfaj a „good/best practices”, ami óriási tárházat jelenthet a téma iránt alaposabban érdeklődő kutatóknak, de a szélesebben vett szakmának is. Tőlünk nyugatabbra a tudományos életben ez a kutatási módszer és egyben tudományos műfaj sokkal nagyobb hangsúllyal bír, és semmiképpen sem kap „anakronisztikus” vagy „kevésbé értékes, mert pozitivista” bélyegeket, mint az Magyarországon időnként előfordul. A másik célom pedig kifejezetten a „kedvcsinálás” volt: a jó gyakorlatok beindíthatók itthon is, de ezek a gyakorlatok „gondolatbeindítók” is lehetnek az olvasók számára, akik elsősorban társadalomtudományi kutatók lesznek, és talán akadnak majd olyanok is, akik önkormányzati munkatársként javaslattevő, illetve döntéshelyzetben lesznek.

²⁵ Elérhetőség: <https://www.paris.fr/lieux/restaurants-emeraude/tous-les-horaires> (Letöltés dátuma: 2022. 10. 27.)

Felhasznált irodalom

Bristol (2019): *Bristol Ageing Better*, Bristol, Minuteman Press

Bristol (2021): *One City Plan 2021*, Bristol, Bristol City

Sláintecare (2022): *Healthy Age Friendly Homes – Interim Report*, Government of Ireland

WHO (2007): *Global Age-friendly Cities – A Guide*, Geneva, World Health Organization

WHO (2015): *Measuring the Age-friendliness of Cities – A Guide to Using Core Indicators*, Geneva, World Health Organization